

Het broedseizoen is voorbij en we gaan de 'rustige' zomerperiode in. Voor deze periode hebben we geen excursies gepland en we beginnen het nazomerseizoen met de excursie naar Texel, zie verderop.

In deze nieuwsbrief gaan we in op de broedvogel-inventarisatie van Tusschenwater en zijn er weer enkele leuke verslagen. Veel dank daarvoor aan de schrijvers!

Mocht je in de zomer op een vakantiebestemming interessante 'vogelbelevissen' hebben dan zou het leuk zijn als we daar een verslagje van ontvangen (tekst of foto's of beide) zodat we de najaarsnieuwsbrief ook weer interessant kunnen maken!

Planning activiteiten

Een actueel overzicht van ons programma is te vinden op de IVN-website (bij Vogelwerkgroep), maar voor het gemak hiernaast weer even het overzicht voor de komende periode. Hou er rekening mee om in verband met eventuele aanpassingen de website te raadplegen. Ook zullen activiteiten natuurlijk per keer weer aangekondigd worden via een emailbericht aan alle leden van de werkgroep, met daarbij nadere informatie en de mogelijkheid tot aanmelding.

21 oktober	-	Excursie, bestemming nog te bepalen
december	-	Werkgroepavond, datum nog te bepalen
21 januari	-	Excursie, bestemming nog te bepalen
17 februari	-	Excursie, bestemming nog te bepalen
24 maart	-	Telling Noordlaarderbos
18 april	-	Excursie, bestemming nog te bepalen
21 mei	-	Excursie, bestemming nog te bepalen
22 juni	-	Excursie, bestemming nog te bepalen

Meerdaagse activiteiten

Voor dit najaar hebben we weer een paar dagen Texel in de planning. De gekozen periode is 28 september t/m 1 oktober. Hierin zit een weekeinde, dat is bewust gekozen om werkenden onder ons een betere kans te geven eens mee te gaan.

Er zijn inmiddels wat aanmeldingen.

Een paar dagen Texel (mits redelijk goed weer) zijn altijd de moeite waard, zie bijvoorbeeld het verslag van Tea in de nieuwsbrief van oktober vorig jaar (nummer 8)!

Voor meer informatie en aanmelding:

bob.hogeveen@hetnet.nl

Contactpersoon nieuwsbrief: Bob Hogeveen

Stuur je inbreng naar: nz@ivn-zuidlaren.nl

Geoorde fuut – 28 mei, Oostpolder. Foto: Bob Hogeveen

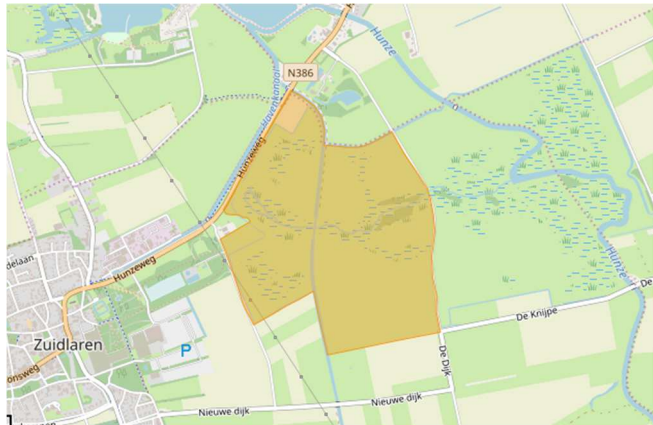
De puls op de rug van de ouder-geoorde fuut is een mooi voorjaarsbeeld dat we tegenwoordig goed kunnen zien in onze omgeving. Ook Tusschenwater herbergt de nodige paren geoorde fuut, maar voor dit soort foto's leent zich de Oostpolder toch beter.

Tusschenwater-Tussenstand

Het broedseizoen is voor de meeste vogels in Tusschenwater nu echt wel voorbij. De broedvogelinventarisatie is voor dit jaar dan ook alweer zo goed als afgerond. Van eind maart tot eind juni is elk deelgebied (West, Midden en Oost) zo'n 8 tot 9 keer bezocht. Op het kaartje is West ingekleurd. Het linker gedeelte is polder Burgvoort en het linkerdeel beslaat de helft van het Oude Diep.

Meestal gaan we in de vroege ochtenduren, de zogenaamde zonsopkomstbezoeken, maar er zijn ook ochtendbezoeken

en avond- en nachtbezoeken. Tijdens een bezoek worden alle broedvogels in kaart gebracht en voorzien van een broedcode. De broedcodes gaan van 0: vogel waargenomen, maar is buiten broedbiotoop (b.v. een blauwe reiger die komt foerageren in Tusschenwater en broedt in Laarwoud) tot broedcode 16: nest met jongen.

Een redelijk intensieve klus, zeker wanneer de aantallen vogels zo groot zijn als in Tusschenwater. Een rondje inventariseren in b.v. West duurt vaak wel 4,5 tot 5 uur. Na het laatste bezoek bepaalt de computer via een zogenaamde autoclustering hoeveel territoria er van elk soort aanwezig zijn. Dat hangt o.a. af van hoe vaak je een vogel hebt waargenomen op een bepaalde plek, welk gedrag vertonen ze (broedcode!) en of het wel of niet een doortrekker (datum!) is.

Voorlopige resultaten

Aan het eind van het broedseizoen maken we een rapport met daarin alle resultaten van het broedseizoen 2023. Dit rapport gaat naar o.a. Het Drents Landschap, onze feitelijke opdrachtgever en naar het Sovon. Het rapport is nog niet helemaal klaar, maar toch kunnen we nu al een aantal opmerkelijke bevindingen noemen. In het najaarsnummer van Natuurlijk Zuidlaren gaan we een uitgebreid artikel opnemen over het vogelsucces in Tusschenwater. Het genoemde rapport komt t.z.t. ook op de website van IVN-Zuidlaren te staan.

Steltkluut

Dit jaar waren er weer meer broedende paartjes steltkluut in Tusschenwater. Maar liefst 23 paartjes hebben we waargenomen. In tegenstelling tot b.v. de meeste eendensoorten kun je steltkluten heel goed zien wanneer ze op hun eieren zitten te broeden. Ook jonge steltkluutjes hebben we veel zien rondlopen. De jonge steltkluten kunnen bijna direct lopen en voor zichzelf zorgen en als na 28 dagen de jongen kunnen vliegen, zijn ze ook direct zelfstandig.

Ter vergelijking met vorig jaar hebben we dit jaar te maken met bijna een verdubbeling van het aantal territoria steltkluten. In 2022 waren er in geheel Nederland 82 paartjes broedende steltkluten. Zeer bijzonder dus dat er zoveel in Tusschenwater zitten.

Lepelaar

Aan het eind van het vorig seizoen leek het er al op dat een kleine kolonie lepelaars Tusschenwater had ontdekt. We waren dan ook zeer benieuwd of ze dit voorjaar terug zouden komen. Dat is zeker het geval. Tot eind mei telden we ongeveer 15 stuks, waarvan sommigen met takken aan het slepen waren. Duidelijk dus nestindicerend gedrag. Bij de laatste telling hebben we zelfs 25 lepelaars waargenomen. Het is lastig te zien hoeveel hiervan ook daadwerkelijk op eieren zitten, maar dat er gebroed wordt, is wel zeker. We zijn benieuwd hoeveel kleine lepelaartjes er over een paar weken gaan rondlopen in Tusschenwater. Om aan te geven hoe uniek dit is: dit zijn de eerste broedende lepelaars in de provincie Drenthe.

Kokmeeuwen

Ook dit jaar weer een kolonie kokmeeuwen in Tusschenwater. Halverwege het broedseizoen was de kolonie groter dan aan het eind. Oorzaak: vogelgriep! Werden voorgaande jaren met name ganzen, zwanen en sterns het slachtoffer, dit jaar is er een behoorlijke slachting onder kokmeeuwen geweest. We hebben voortdurend overleg gehad met de beheerders van Het Drentse Landschap om de dode vogels te verwijderen van de eilandjes. Het was soms een luguber gezicht de mannen in witte pakken te zien die de dode vogels gingen ruimen.

Gelukkig zijn er wel veel jongen groot geworden. Totaal in Tusschenwater 280 territoria kokmeeuwen. Toch meer dan vorig seizoen, toen zaten we op 233 territoria.

Kleine plevier

Opmerkelijk is ook het aantal paartjes kleine plevier dat Tusschenwater elk jaar weer weet te vinden. Bekend is dat de kleine plevier een pionier is die dankbaar gebruik maakt van pas ingerichte natuurgebieden. Ze hebben behoefte aan kale oevers. Zo gauw de oevers begroeid raken zoeken ze hun broedgebied elders. Dat ze juist Tusschenwater nu al voor het vijfde jaar op rij blijven bezoeken, moet hoogstwaarschijnlijk te maken hebben met het dynamische waterpeil. In de winter lopen de begroeide oevers weer onder water, waarbij de vegetatie afsterft en dus zijn de oevers in het voorjaar weer kaal en uitermate geschikt voor de kleine plevier. Dit jaar 11 paartjes, vorig jaar: 7

Oeverzwaluw

Grote afwezigheid is dit jaar de oeverzwaluw. Geen enkel territorium. We hebben ze wel rond zien vliegen, maar kennelijk konden ze geen geschikte nestplaats vinden. We moeten toch maar weer in overleg met de beheerders van Het Drentse Landschap voor het realiseren van een oeverwalwand.

Eenden

Niet opzienbarend dat bijna alle soorten eenden het heel erg goed doen in Tusschenwater. Opmerkelijk is de toename van het aantal krakeenden in met name Midden en Oost. In beide een toename van ca. 50%. In West daarentegen een kleine afname, maar dan hebben we het nog wel over 53 territoria. Totaal in Tusschenwater bijna 100 paartjes krakeend. Bizar toch.

Wordt vervolgd

In het najaarsnummer van Natuurlijk Zuidlaren een uitgebreid artikel over het succes van de broedvogels in Tusschenwater over de afgelopen 5 jaar.

Op onze website kun je over niet al te lange tijd het officiële rapport downloaden met daarin alle resultaten van het broedseizoen 2023 in Tusschenwater. Ik kijk er nu al naar uit.

Tekst en foto's: Gerard Dekker

Excursie Bargerveen

20 mei 2023, verslag door Dirk ten Boer.

Zaterdag, 20 mei 2023 was de excursie naar het Bargerveen. De groep, zo'n 15 man groot, begon rond 8 uur aan de eerste van twee wandelingen.

Wat is dit een prachtig gebied! Het was mooi weer, met een beetje veel wind waardoor de vogels niet rustig op de boomtakken konden blijven zitten. Maar desondanks toch nog genoeg te zien.

Op zonnige plaatsen waren er verschillende libellen, en al snel werd geroepen: 'hier zit de aardbeivlinder'. Mooie plaatjes waren het gevolg.

Na een kleine twee uur was het tijd voor de koffie, en daarna naar een tweede plek voor een iets kortere wandeling. Ook hier werden weer mooie plaatjes geschoten van verschillende vogelsoorten.

We kwamen een paar vogelaars tegen, die ons vertelden dat ze net een paar bijeneters hadden gespot. Dat had natuurlijk voor ons een mooi extraatje opgeleverd, maar dat zou ook wel bijzonder zijn.

Al met al was het een heerlijke excursie; echt een succes. Ik zie alweer uit naar de volgende excursie.

Hierbij een collage met een indruk van hetgeen we tegenkwamen.

Van zwaluw tot 'zwaluw', blijven genieten.

Na 20 jaar inventariseren van huiszwaluwen in Annen ben ik ermee gestopt.

Het zijn en blijven leuke, gezellige beestjes, maar er zijn in Annen steeds minder leuke, gezellige mensen die ze graag onderdak aan hun huis gunnen. Het gaat landelijk gezien niet slecht met de huiszwaluw, maar in Annen is de reeks in die 20 jaar toch behoorlijk teruggelopen, van ca. 75 naar ca. 35 paar.

Dat verlies komt zeker door diverse 'natuurlijke' oorzaken (zoals minder insecten, meer droogte, lastiger goede kwaliteit nesten te bouwen). Maar er zijn inmiddels ook zeer veel huizen waarbij door de bewoners de eerder gebruikte nestplek of potentiële nestplek aan het huis of de schuur ongeschikt is gemaakt om door huiszwaluwen te kunnen worden benut. Men brengt daar bijvoorbeeld draad, plastic of ijzeren strips of borstels in/op aan... Of men zet ze in ongeschikte (te gladde of niet witte) nieuwe verf- of laklagen. Allemaal omdat "die beesten er zo'n smeerboel van maken".

Ik had er in de loop van die jaren drie gevallen bij waarbij een kolonie met 10 á 12 huiszwaluwnesten door zo'n actie voorgoed werd geweerd! Natuurlijk wil ik de Annense en overige liefhebbers van huiszwaluwen, die er juist alles aan doen om ze wel bij huis te houden ook graag even noemen voor hun toffe inzet voor deze 'huisgenoten'! Maar ik vind het gewoon niet leuk genoeg meer om telkens tegen dat anti-gedrag aan te moeten kijken.

Bij een van mijn (heel positieve) zwaluw-kennissen – verder geen vogelkenners – constateerde ik met hen dat de 5 á 8 nesten aan hun huis de laatste jaren steeds minder bezet werden. En de twee afgelopen jaren kwam er zelfs geen een huiszwaluw meer tot nestelen op die toch heel geschikte nestplekken. "Maar ze vliegen hier nog wel steeds rond hoor", zo zei de bewoner. "Kijk maar, daar gaan ze". En hij wees in de lucht. Naar een groepje gierzwaluwen...

En daar begint een leuker verhaal van 'zwaluwen' in Annen! De eerste broedende gierzwaluwen verschenen naar mijn waarneming zo rond 2012 in Annen. In/aan een huis niet ver van mijn eigen straatje constateerde ik toen 2 á 3 broedparen onder dakpannen en in een spleet tussen dak en zijmuur. In de jaren erna zag ik steeds meer gierzwaluwen boven het dorp en ontdekte ik – veelal bij toeval doordat ze op geschikte plekken invlogen – meer broedlocaties. En daarbij ook vogels onder daken, nokpannen en spleten direct in mijn eigen buurt, bij de burens! De laatste jaren keren ze hier steeds terug en kunnen wij vanuit onze tuin genieten van hun schitterende, snelle en acrobatische vluchten, ook tussen onze huizen door, met vaak veel gegier (vooral na de broedtijd) van deze "100-dagen vogels" (mei-juni-juli). Het zijn nu voor heel Annen – naar grove schatting – 20-25 paren. Ik vermoed dat we in onze dorpen op steeds meer plekken gierzwaluwen kunnen gaan beleven. Let er maar eens op!

Rens Penninx

Een weekje Ossenzijl

Vakantieverslag door Bert Schipper met foto's van 'zwager Hans'.

Half mei zijn we (Carla en ik, schoonzus Janny en zwager Hans) een week op vakantie geweest in het dorp Ossenzijl in de omgeving van Nationaal park Weerribben-Wieden.

Ons vakantiehuis was alleen lopend, met de fiets of boot bereikbaar. Een fiets of boot hadden we niet bij ons dus de enige optie was om een paar honderd meter te lopen met onze bagage. Dan kom je er pas achter wat je allemaal in de auto gooit om mee te nemen op vakantie 😊.

Het was een prachtige oude woning op een schitterende locatie. Voor het huis water, waar de mooiste boten en bootjes langs kwamen en achter een grote tuin.

De woning staat te koop dus na dit stukje zal de makelaar het wel druk krijgen.

Achter het huis stonden de relax stoelen al voor ons klaar zodat we konden genieten van het uitzicht, de dieren maar ook van de vogels. Al snel kwamen we erachter dat er heel wat vogels te zien waren en werden de verrekijkers en camera tevoorschijn gehaald.

In plaats van mussen rondom het huis waren het dit keer putters. Putters zijn m.i. de mooiste vogels van Nederland en ik ben putter-fan (ik heb een putter koffiemok en boven ons bed hangt een enorme putter foto) dus onze vakantie begon al zeer goed. Maar er was vanuit onze stoel veel meer te zien. Naast merels, zanglijsters, spreeuwen, kwikstaarten ook o.a. staartmezen, gekraagde roodstaart en grauwe vliegenvanger. Een vogel die ik nog niet van zo dichtbij had gezien.

Het was moeilijk om uit onze stoelen te komen maar toch hebben we ook gewandeld, gefietst en zijn we een dag met de fluisterboot op pad geweest. Tijdens onze tochten hoorden we regelmatig de wielewaal maar het is ons helaas niet gelukt om die goed in beeld te krijgen. Erg frustrerend want we hoorden ze erg vlakbij en ze zijn geel. Weidevogels hebben we haast niet gezien maar wel heel veel grauwe ganzen met heel veel jongen. Denk dat ganzen, helaas, de nieuwe weidevogels zijn geworden.

Bijzondere waarneming: In een sloot bij het dorpje Munnekeburen (vlakbij Wolvega) zagen we een eend zwemmen met heel veel kleine jongen. De eend was heel mooi en we wisten niet gelijk wat voor soort dit kon zijn. Al snel kwamen we erachter dat dit een mandarijneend was! En dat in een sloot in ons Nederland en niet in gevangenschap 😊. Op de site van de Vogelbescherming las ik dat de eend broedt in boomholtes. Naast de sloot stonden allemaal knotwilgen dus in één daarvan zal ze ongetwijfeld haar nest hebben gehad.

Helaas kwam ook aan deze prachtige vakantie weer een einde, maar gelukkig gaan we binnenkort weer een week naar Terschelling!

Zie de foto's op de volgende pagina!

Excursie Dwingelderveld

25 juni 2023, verslag door Hilly Kreuzen.

Stipt om 7.45 uur waren (bijna) alle negen deelnemers aan de excursie aanwezig op het nog bijna lege parkeerterrein bij Spier. Op de A7 moest de grote stroom van motorrijdende bezoekers van de TT nog op gang komen. Op dat vroege tijdstip was het al 22 graden en in de uren die volgden zou de temperatuur nog zo'n 10 graden hoger uitkomen.

Met Bob als levende Merlin fietsten we het bos in: zwartkop, grote bonte specht, vink, wielewaal, fluitier, noemde Bob op! Voor die fluitier stopten we en we werden beloond voor de moeite. Langdurig zong hij zijn lied en mooier nog, we konden hem van dichtbij bewonderen.

Na een paar honderd meter volgden de vennetjes, waarop al sinds jaar en dag regelmatig een witoogeend gezien wordt. We zagen dodaarsjes, geoorde futen, maar de witoogeend liet zich niet zien.

Mooi waren de blauwe azuurwaterjuffers, de watersnuffels, de rode koraaljuffers, de oeverlibellen en de viervlekken die massaal over de vennen en over ons heenvlogen. Ook zonder vogels is het afwisselende landschap van het Dwingelderveld heel erg de moeite waard. En of het nu kwam door het vroege tijdstip, de warmte, of de TT, met de drukte op de fietspaden viel het reuze mee en we konden zonder gevaar regelmatig stoppen en afstappen.

Al vrij snel merkte Bob (hij alweer) de eerste wespendif op. De opgeschrikte meeuwen hadden de komst van die roofvogel verraden. Hoog in de lucht vloog hij zijn rondje, gevolgd door nog zo'n vogel, kleiner dan een buizerd, met een kenmerkende kop. Heel bijzonder was het gedrag van één van de wespendifen die met zijn vleugels boven zijn rug 'vlinderde', snel zijn vleugels tegen elkaar aan tikte boven zijn rug: het baltsgedrag van wespendifen op dagen met veel thermiek.

Bij de kijkwand zagen we meer geoorde futen, Gré betrapte zelfs een stelletje tijdens de daad. De lepelaars stonden verderop tegen de rietkraag en achter een dijkje zwommen eenden langs: wilde eend, krakeend, wintertaling.

Bij het oversteken van de hei brandde de zon nog niet al te onbarmhartig, dus ook hier stopten we om de haverklap voor echt leuke soorten: families paapje, grauwe klauwier en robotap. En was dat nou een tapuit? En daar een boomvalk? Wensvogels waren het in ieder geval.

Hoe je geluiden moest omschrijven werd een discussiepunt.

Er gingen stemmen op om een plaspauze in te lassen op een plek waar koffie werd geschonken. We vonden die bij de schaapskudde. Onder de rand van het dak van het gebouw was een nestje van mos te zien. Het bleek het nest van een grauwe vliegenvanger te zijn, een stil en bescheiden vogeltje dat zich hier heel mooi liet zien, terwijl hij aan het jagen was op kleine insecten. Als je de tijd neemt zie je zoveel meer! Weer verder gingen we, langs de telescoop, die nu wordt beheerd door een groep vrijwilligers, maar die niet langer wetenschappelijke gegevens oplevert.

Bij de Davidsplassen zagen we grauwe ganzen staan en een groepje kieviten. Helaas niet de wensvogel van ons allemaal: de kraanvogel, al hoorden enkelen van ons ze tot tweemaal toe in de verte toeteren. Toch?

Op het fietspad nam de drukte toe, de zon bleef schijnen en de groep vertoonde barsten: er waren onder ons mensen voor wie zo'n dag nooit lang genoeg kan duren, anderen wilden de omgeving verkennen, sommigen klaagden over zere gewrichten. Uiteindelijk gingen de meesten terug naar de parkeerplaats via nog een aantal vennen.

De laatste vogel op de lijst van 52 vogels was een Canadese gans. Soft ijsjes moesten ons die laatste domper doen vergeten.

Waar is de witoogeend??

Hé, er zit een boomleeuwerik vlakbij in de boom!

Foto: Hilly Kreuzen

Enkele cijfers:
Afstand: 16,3 km
Duur: 6 uur
Aantal vogelsoorten: 52

Volop aandacht voor een familie paapjes!

Foto: Gré van Heusden

En wat vogelfoto's van deze excursie
(foto's: Bob Hogeveen)

1. Boomleeuwerik
2. Grauwe klauwier
3. Grauwe vliegenvanger

Nog wat foto's – Bob Hogeveen

Ook voor het verkrijgen van wat aardige vogelfoto's speelde Tusschenwater een belangrijke rol. Hot item daarbij is natuurlijk de aanwezigheid van een kolonie lepelaars. Bijgaande twee foto's laten de Tusschenwater-lepelaars zien in de periode dat je jongen alweer flink groot zijn en gewoon 'meedoen' met de ouders. De foto met de vliegende lepelaars (16 juni) laat mooi het verschil tussen adult en juveniel zien. Let daarbij op de gelige snavel en donkere vleugelpunten van de juveniel die direct naast de 'ouder' vliegt. Ook op de andere foto (24 juni) zijn enkele juvenielen te zien.

In Tusschenwater zijn ook talrijke 'meer gewone' vogels te zien en die kunnen zeker ook mooie plaatjes opleveren! Onderstaande actiefoto's van jagers behoren tot mijn favorieten. De visdief speurde boven het water naar een prooi (16 juni) en de bruine kiekendief zag iets op de grond en dook een moment later het gewas in (11 juni).

Heel aardig, en dan hebben we het weer over Tusschenwater, was de korte aanwezigheid van twee zwarte ibissen (11 juni). De ibissen bleven wat op afstand maar dat geeft ook wel weer een mooi 'overzichtsplaatje'.

De witwangstern mag natuurlijk niet ontbreken, maar daarvoor is het toch de Oostpolder waar ze het beste gezien konden worden. Onderstaande foto van de witwangstern in vlucht, waarbij hij/zij aandachtig naar beneden kijkt, is gemaakt op 28 mei.

